

У тому була його особливість. В усіх критичних ситуаціях він завжди шукав і знаходив вихід, не піддавався депресії, боровся і з гідністю відстоював свої погляди.

Джерела та література

1. Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника НАН України. – Відділ рукописів, ф. 252, оп. 1, спр. 919/ п. 15, арк. 1.
2. Держархів Волинської обл., ф. 4666, оп. 2, спр. 2186, 84 арк.
3. Комунікати. Звідомлення «Лікарської Самопомочі» // Лікарський вісник (Львів). – 1932. – 1 груд. – С. 38.
4. Могильницький Р. Рецептатура чи специфіки? / Р. Могильницький // Лікарський вісник (Львів). – 1934. – 20 квіт. – С. 48–50.
5. Могильницький Р. // Енциклопедія українознавства. Т. 5. – Репр. вид. – К.: Глобус, 1996. – С. 1634.
6. Могильницький Р. Листи до редакції. Ще до проблеми двох батьківщин / Р. Могильницький // Сучасність (Мюнхен). – 1963. – № 6. – С. 126–127.
7. Новинки // Лікарський вісник (Львів). – 1934. – 20 квіт. – С. 68–71.
8. Прищепа О. Вулицями Рівного: погляд у минуле / О. Прищепа. – Рівне: ПП ДМ, 2006. – С. 52–53.
9. Свобода (Нью-Йорк) [Електронний ресурс]. – 1973. – 19 трав. – С. 3. – Режим доступу: svoboda-news.com/arxiv/pdf/1973/svoboda-1973-093.pdf.

УДК 940. У-454

Р. Пальчевський

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ МОЛОДІЖНИЙ РУХ В ЗАКАРПАТТІ (1918-1939 рр.)

У статті аналізуються особливості українського націоналістичного молодіжного руху на українських територіях, що були включені до складу Чехословаччини у міжвоєнний період. Висвітлюється ідейна основа цього напрямку та розкривається

його вплив на суспільно-політичне життя краю. Автор прагне довести, що націоналістичний рух української молоді на Закарпатті найтісніше пов'язаний з діяльністю ОУН у 1938-1939 рр. Упродовж цього періоду ОУН виявилася найбільш організованою і динамічною силою українського політичного життя.

Для дослідження феномену націоналістичного напрямку українського молодіжного руху на Закарпатті та його головних регіональних особливостей у міжвоєнний період використано діалектичний та історичний методи, що дозволило створити синтезуючу основу дослідження за рахунок формування відповідного понятійно-категоріального апарату.

Таким чином, напередодні Другої світової війни Закарпаттю судилося стати центром українського державотворення. У цей період різко зростає тут вплив ОУН, керівні кадри якої прибувають з-за кордону. Патріотично настроєна молодь отримує можливість у лавах Карпатської Січі стати на захист власної держави.

Ключові слова: молодіжний рух, Карпатська Січ, Організація Українських Націоналістів.

В статті аналізуються особливості українського націоналістичного молодіжного руху на українських територіях, котрі були включені в склад Чехословаччини в період між двома світовими війнами. Освітлюється ідейна основа цього напрямку та розкривається його вплив на суспільно-політичне життя краю. Автор прагне довести, що націоналістичне рух української молоді на Закарпатті тісніше за все пов'язано з діяльністю ОУН в 1938-1939 гг. В цей період ОУН була найбільш організованою і динамічною силою української політичної життя.

Для дослідження феномену українського молодіжного руху на Закарпатті та його головних регіональних особливостей використано діалектичний та історичний методи, що дозволило створити синтезуючу основу дослідження за рахунок формування понятійно-категоріального апарату.

Таким чином, напередодні Другої світової війни Закарпаттю судилося стати центром української державотворення. В цей період зростає тут вплив ОУН, керівні кадри якої прибувають з-за кордону. Патріотично настроєна

молодёжь получает возможность в рядах Карпатской Сечи стать на защиту собственного государства.

Ключевые слова: *молодёжное движение, Карпатская Сечь, Организация Украинских Националистов.*

The article analyses peculiarities of Ukrainian nationalist youth movement on Ukrainian territory, which was annexed part of Czechoslovakia in the interwar period. Described the ideological basis of this direction and reveals its impact on the socio-political life of the region. The author describes what the nationalist movement Ukrainian youth in Transcarpathia is closely linked to the activities of the OUN in 1938-1939. During this period, the OUN was the most organized and dynamic force of Ukrainian political life. Against this organization fought the governments of all countries which were part of the divided Ukrainian lands in the interwar period.

To study the phenomenon in the nationalist direction of the Ukrainian youth movement in Transcarpathia and its main regional characteristics in the interwar period, used the dialectical and historical methods, thereby creating the basis for synthesizing research through the formation of an appropriate conceptual- categorical apparatus. In the methodology of identifying roles and functions of youth associations cannot do without the integration of methodological approaches in social, normative-legal, psycho-physiological, the General philosophical and political analyses within the framework of the socio-functional method.

Thus, on the eve of the Second world war Transcarpathia was destined to become the center of the Ukrainian state. During this period, dramatically increasing the effect of the OUN cadres which come from abroad. Patriotic youth gets a chance in the ranks of the Carpathian Sich to defend their own state. To participate in this struggle, crossed the border, Patriotic young people of Galicia, Volyn, Bukovina and even Eastern Ukraine, claiming the idea of unification of all Ukrainian lands. Partly due to this over long periods of historical time have been dashed the hopes of the States, which was part of Ukrainian territory, in respect of the disengagement and assimilation of the Ukrainians. In the center of the Ukrainian youth movement of the nationalist wing were Ukrainian students.

Key words: *youth movement, Carpathian Sich, Organization of Ukrainian Nationalists.*

Постановка проблеми. Будучи найактивнішою частиною суспільства, молодь завжди була і суб'єктом і об'єктом суспільних перетворень. Для спілкування, реалізації власних інтересів і потреб, вирішення будь-яких проблем, у тому числі і суспільних, вона об'єднувалася в організації, які були і є тими соціальними структурами суспільства, завдяки яким регулювалися і регулюються взаємини молоді з державою. Сьогодні надзвичайно важливим є визначення тенденцій розвитку сучасного молодіжного руху, прогнозування його і цілеспрямовання в руслі завдань державотворення. Ситуація ж ускладнюється тим, що в основному розпочалося вивчення руху, який діє в полі державної молодіжної політики. В той час існує багато інших молодіжних організацій, які важливі для молоді, і вивчення їх перебуває в зародковому стані. В структурі, функціональних характеристиках цих організацій чимало спільного з тими, що діяли на західноукраїнських теренах у 30-30-ті роки ХХ століття. Тому вивчення останніх є актуальним для розв'язання проблем українського молодіжного руху.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковане розв'язання цієї проблеми показує доволі обмежену їх кількість. Найповніше історія та сьогодення українського молодіжного руху розкриті в дослідженнях Головенька В.А., Корнієвського О.А., Прилуцького В.І, Солдатенка В.Ф., Усенка І.Б. Тут певним чином охарактеризовані його особливості з часів появи на Україні перших молодіжних об'єднань і до наших днів. Однак згадані праці лишають широкий простір для подальших досліджень регіональних відмінностей в розвитку цього руху. Відкритою для вирішення сьогоденного дня залишається проблема вивчення його у зв'язку з діяльністю ОУН.

Значна увага питанням, що стосуються нашої тематики дослідження присвячена у наукових розвідках Ринажевського Б.М. де автор розглядає процес формування Гуцульської Республіки як державно-національного утворення. В дослідженнях показано соціально-політичне та правове становище Закарпаття у складі Чехословаччини.

Постановка завдання. Зважаючи на появу окремих публікацій з названої проблеми, ми ставимо перед собою

завдання дослідити процес зародження та становлення українського молодіжного руху націоналістичного спрямування на Закарпатті та показати його вплив на суспільно-політичне життя краю.

Виклад основного матеріалу дослідження. На відміну від насильницької анексії інших західноукраїнських земель об'єднання Карпатської України з Чехословаччиною було добровільним. Внаслідок підписаної в м. Скрентоні / штат Пенсільванія, США / 19 листопада 1918 року угоди з чеськими лідерами емігранти із Закарпаття, очолювані доктором Григорієм Жатковичем, тодішнім головою Народної Ради Американських Русинів, а пізніше першим губернатором Підкарпатської Русі, погодилися на включення своєї батьківщини до складу нової чеської держави за умови надання їй автономії.

З усіх новостворених держав Східної Європи Чехословаччина була найдемократичнішою. Стосовно своїх національних меншостей вона не проводила такої відкритої політики дискримінації та асиміляції, як Польща та Румунія.

Намагаючись підняти рівень життя жителів Закарпаття, чехи в 20-х роках поділили великі угорські маєтності і майже для 35 тисяч селянських господарств виділили додаткові ділянки землі. Незважаючи на це та державні інвестиції в економіку краю, Закарпаття не було врятоване від голодування широких мас народу в часи депресії 30-х років.

Відрадным було лише те, що українське культурно-освітнє життя прискорювало свій розвиток. Так, в період між 1914 і 1938 роками кількість початкових шкіл зростає з 525 до 851, а гімназій із 3 до 11 [1, с. 550]. Населенню Закарпаття було дозволено користуватись в школах мовою на власний вибір.

Таким чином, у порівнянні з періодом інтенсивної мадяризації були створені сприятливі умови для розвитку національної самобутності. Однак в середовищі карпатоукраїнців у цей час були розбіжності. Серед греко-католицького духовенства, яке складало кістяк старших представників інтелігенції, поширювались русофільські тенденції.

У середовищі мадяризованих священників, які приховували перед чехами свої проугорські симпатії під машкарою локалізму,

панував потяг до абсолютизації місцевих особливостей, що зводилася до тверджень, начебто слов'янське населення Закарпаття є окремою нацією русинів.

Один з представників цього духовенства о. Іриней М.К. так писав про це в своїй книзі «История Подкарпатской Руси для народа»: «Мы Русины происходиме одного Великого племени словянского, из которого выйшли кроме нас ; Великоросы, Белоросы, Поляки, Словаки на Повночной Европе, а на полудневной: Болгары, Сербы, Хорваты и Словенцы» [2, с. 3].

Однак обидві течії виявили свою слабкість в силу ряду причин. Існування значних мовних і культурних розбіжностей між закарпатцями та росіянами насторожували освічену українську молодь, що не сприяло популяризації ідей русофілів. А ідея створення окремого народу з кількох сотень тисяч людей, з огляду на спорідненість закарпатців з українцями, робила так званий «русинський» варіант найслабшим з усіх. Найбільший успіх мала українофільська ідея, яка панувала в середовищі нової світської інтелігенції, вчителів і студентів. Починалася вона як народовський рух молоді інтелігенції, яка прагнула зміцнити зв'язок із селянами. А згодом під впливом національного руху в Галичині переросла в українофільство.

Чехи, зайнявши Закарпаття, відчули себе в ролі панівної нації, і почали думати про створення єдиного «чехословацького» народу та організацію централізованої держави ЧСР. Автономні політичні права карпатоукраїнців були знехтувані з самого початку. Це відповідним чином вплинуло на активізацію суспільно-політичного життя. Якщо до 1918 року регіональних політичних партій у краї не було, то вже в першій половині 20-х років такі партії почали масово з'являтися. Диференціація населення на політичні партії проходила складно і була зумовлена насамперед строкатим соціальним та етнічним складом.

Ідеї українського націоналізму знаходили своє місце у так званому народовецькому русі Закарпаття, активізація якого припадає на час заснування ОУН [3, с. 196]. На початках основними етапами цього руху стали відкриття Народного Дому «Просвіти» в Ужгороді в 1928 році та перший з'їзд Народовецької молоді, який відбувся в 1929 році (7 липня) в Ужгороді під

головуванням студента Карлового університету Івана Копача. На нього з'їхалися тисячі молодих людей з усіх куточків краю. Широко були тут представлені пластові організації. В своїй прокламації З'їзд проголосив, що під Карпатами між Попрадом і Тисою живе частина великого українського народу, тому справжня назва краю є «Закарпатська Україна». Цю назву вперше проголошує провідник українського «Пласту» Леонід Бачинський, за що його чеські власті депортували за межі ЧСР [4, с. 40]. На з'їзді з патріотичною промовою виступив один із загальноновизнаних керівників національного руху О.А. Волошин. Він дав оцінку становища, в якому опинилася закарпатська молодь, і визначив завдання її на майбутнє [5].

Однак москвофіли, заручившись підтримкою чеського уряду, в протигагу українофілам у тому ж році проводять в Ужгороді так званий «День Русской Культуры». Під час промови голови товариства ім. Духновича Е.Сабова молодий націоналіст семінарист Федір Тацинець виконує атентат на останнього. Це було зроблено з метою «...заманіфестувати, що українці Закарпаття готові до збройної боротьби за відновлення Суверенної Соборної Української Держави» [3, с. 196]. Атентат зумовив переслідування українського молодіжного народовецького руху, арешти, судові процеси, конфіскацію українських видань.

Український народовецький рух починає остаточно оформлятися в 1932 році. Він розвивався двома шляхами: легальним і нелегальним. Перший очолював студент Празького Королівського університету Степан Росоха. Разом із О.Ольжичем-Кандибою та студентом Миколою Лелекачем він видає часопис закарпатської молоді «Пробоем», який стає у авангарді народовецького руху [6, с. 53].

До боротьби з москвофільством підключається ужгородський тижневик «Українське слово», перший номер якого виходить 15 лютого 1932 року [4, с. 40]. Редагують його патріотично настроєні брати Брацайки, Михайло та Юрій. У першому номері газети було сказано: «Постала вона під сильним напором молоді свідомої інтелігенції, яка уважає таку газету за конечно потрібну в нашім житті. Пора вже, щоб шезло українофільство, москвофільство, а щоб всі пізнали, що ми один український нарід» [3, с. 197].

Про органічне востання ідеї соборності України в маси української спільноти засвідчили П'ятий конгрес Учительської Громади, що відбувся 27 травня 1934 року та Перший з'їзд Жіноцтва Закарпаття, який чергового дня пройшов у Ужгороді. Але завершенням українського руху у 1934 році став Другий З'їзд Народовецької Молоді Закарпаття, що відбувся 12 липня у Мукачеві. З ним пов'язаний другий шлях розвитку українського народовецького руху на Закарпатті.

З'їзд поклав початок переходу від «просвітянщини» до політично-державної боротьби. Голова організаційного комітету Юліан Химинець ще до цього часу створив за дорученням Проводу ОУН крайову ексекутиву ОУН на Закарпатті. До її складу входила в основному середньошкільна молодь та студенти, які навчались у Празі і Братіславі. З 1932 по 1940 рік він залишався незмінним її провідником. У цьому з'їзді взяли участь до 10 000 юнаків та дівчат [7, с. 75].

В ухвалі його було чітко сказано: «З'їзд уважав, що тільки самостійна українська політика, оперта на волі і силі самого українського народу Підкарпаття та узгіднена з політичними прямунаннями цілої української нації, поведе його до кращого завтра» [8, с. 101].

Таким чином, народовецький рух молоді набув державотворчого характеру, біля коліски якого стояв Августин Волошин.

На сцену громадського життя Закарпаття виступає покоління націоналістично настроєної молоді: богослов Іван Рогач, члени Союзу Закарпатських Студентів у Празі, учасники пластових таборів у Апші та Солочині: Іван Кедюлич, Юрко Шпилька, Іван Роман, Єлисавета Кузьма; слухачі Торговельної Академії Андрій Стерчо, Василь Шпонтас, Іван Криса, Іван Рошко-Ірлявський, Михайло Габода, Марія Бісунівна, Юрко Борош та інші [3, с. 197].

Багатими на події національного життя, в яких брала участь націоналістично настроєна молодь, виявились 1935-1937 роки. Повсюдно відбувалися повітові та районні з'їзди «Просвіти», пластові зустрічі, відкриваються нові «національні доми». На формування національної свідомості закарпатців впливає мистецька сила українського театру «Нова Сцена», яким керують

брати Шерегії. В націоналістичному дусі мобілізує молодь Перший з'їзд Українського Студентства, який у 1936 році в Ужгороді проводить доктор Степан Росоха. В 1937 році учасники масових святкувань 950-ліття Хрещення України удекоруються медаллю Організації Українських Націоналістів з таким написом: «Царице України! З'єднай і визволь нас!»

Величне враження на патріотично настроєну українську молодь справив Всепросвітянський З'їзд Закарпаття, який відбувся 17 жовтня 1937 року в Ужгороді. 30-тисячний натовп його учасників на площі Коріятовича під керівництвом Івана Рогача дав клятву бути вірними синами українського народу і боротися за повну державну незалежність. В своїй промові на з'їзді доктор Степан Росоха, зокрема, заявив: «Дотепер ми боролися за автономію Закарпаття, але тепер вже не хочемо автономії від чехів, бо ми хочемо боротися за самостійну й соборну Українську Державу, за яку будемо боротися до останньої краплі крові» [62, с. 41-42].

Високо на з'їзді був оцінений виступ А. Волошина, якого невдовзі Іван Рогач в одній із своїх публікацій назвав «будівничим української нації» [9].

Націоналістичний рух закарпатської української молоді найтісніше зв'язаний з діяльністю ОУН на Закарпатті в 1938-1939 рр. Упродовж цього періоду ОУН виявилась найбільш організованою і динамічною силою українського політичного життя. Її ненавиділи уряди всіх країн, до складу яких входили розчленовані українські землі. Причиною цього стало те, що остання вела проти них безкомпромісну боротьбу.

Активності ОУН на Закарпатті в певній мірі сприяло те, що через територію його проходили лінії зв'язку Проводу до керівників ОУН на теренах, включених до складу Польщі та Румунії. ОУН на Закарпатті залишалась єдиною політичною силою, яка пропагувала ідею самостійності України в Карпатській Україні всупереч політиці чехословацького уряду. З її ініціативи було створено Комітет Оборони Закарпаття у США та Канаді. Поряд з іншими подібними комітетами, створеними у різних країнах, та віденською «Делегацією Карпатської України» вони здійснювали тиск на діячів міжнародного життя з метою

привернення уваги до проблем краю та надання йому всілякої матеріальної підтримки.

В 1938 році з різних країн починають прибувати у Карпатську Україну як члени Проводу, так і рядові оунівці. Серед них Віктор Курманович, Євген Врецьона, Євген Скоцко, Зенон Косак, Михайло Гузар-Колодзінський, Микола Чирський, Михайло Михалевич, Олег Ольжич, Роман Шухевич, Улас Самчук, Ярослав Оршан-Чемеринський.

Між ПУН-ОУН з одного боку і Президентом та Урядом Карпатської України з другого боку встановлюється тісна співпраця. Про це свідчить Акт, підписаний 21 липня 1939 року у Венеції, у справі установаження взаємовідносин і напрямків співпраці між Проводом українських націоналістів і Урядом Карпатської України. У цьому документі, зокрема, було зазначено, що «...влада (Президент і Уряд) Карпатської України визнає, з усіма з того впливаючими висновками, Український Націоналістичний Рух як єдиного носія соборницько-визвольної боротьби української нації...» [10, с. 139].

Для виконання поставлених завдань ОУН працює в трьох основних напрямках: 1) співпраця з політичними силами, які гуртувалися навколо таких постатей, як О.А. Волошин, проф. А.Штефан, Ю.Ревай; ці сили представляли в основному християнсько-демократичну і соціал-демократичну партії; 2) співпраця із священниками та вчителями; 3) широке використання пресових органів, зокрема, таких, як: «Поступ», «Нова свобода». У містах і селах Карпатської України лекторами організованої ОУН «Летючої естради» були проведені збори, концерти, які мали великий вплив на населення краю, особливо, напередодні відзначення 20-річчя Соборності України та в ході підготовки виборів до Сейму Карпатської України в лютому 1939 року.

Для захисту української держави на Закарпатті ОУН ініціює створення Організації Національної Оборони «Карпатська Січ» /ОНОКС/ [11, арк.19]. На її II Крайовий з'їзд у Хусті 19 лютого 1939 року прибуло 10000 учасників [12, арк. 141].

Ця напіввійськова організація об'єднувала гімназистів, семінаристів, селян і робітників. До її генерального штабу

ввійшли оунівці Зенон Коссак, Михайло Колодзінський, Роман Шухевич та інші.

Її крайові з'їзди засвідчували широку популярність серед молоді Закарпаття. У зв'язку з цим дещо суперечливо звучить твердження О. Субтельного стосовно того, що «...особливо палкими прихильниками українства стали гімназисти та студенти університетів. Серед українців Закарпаття, які могли відкрито висловлювати свої політичні та національні прагнення, створена на конспіративних засадах ОУН, не мала сильного представництва упродовж майже всіх 30-х років. Хоча більшість українофілів стали прихильниками інтегрального націоналізму, значна їх частина перейшла на прорадянські позиції» [1, с. 552].

«Закарпатська Січ» стала символом боротьби за українську державність не лише для молоді Закарпаття, а й для юнаків та дівчат з Галичини та інших регіонів України. Багато молодих людей переходило польсько-чеський кордон з метою надання посильної допомоги Карпатській Україні.

ОУН, взявши безпосередню участь в створенні «Карпатської Січі», вирішувала питання забезпечення зброєю та організувала відправку на Закарпаття спеціалістів [13, арк. 15–16].

Оголошена 14 березня 1939 року самостійна Карпатсько-Українська держава проіснувала кілька годин. На її захист окрім молодих закарпатців стали юнаки з Галичини, Буковини, східні українці. Про їх героїзм свідчить те, що навіть 10 березня, коли ворог окупував майже всю територію Закарпаття, продовжували діяти партизанські загони [14, с. 26-29].

Загинули в ході оборонних боїв або були замучені у в'язницях молоді січовики: Бойчук Василь, Коссак Зенон, Проць Тимко, Саблюк Василь, Фігура Степан та інші [15, с. 43].

Бойова участь у захисті Карпатської України стала закономірним фіналом молодіжного руху українців Закарпаття у міжвоєнний період. Це дало право голові ПУН-у полковнику Андрію Мельнику у своєму зверненні до українського народу сказати: «Мимо хвилевої ворожої перемоги, жертвенна боротьба націоналістів Карпатської Січі створила незмірну пошану серед народів усього світу до боротьби української нації за її ідеал незалежності і соборності» [10, с. 142].

Отже в кінці 20-х на початку 30-х років визначальну роль в українському націоналістичному молодіжному русі починає відігравати студентська молодь, яка в 1929 та в 1934 роках організує з'їзди народовецької молоді, де пропуються ідеї української незалежності, соборності всіх українських земель. Свідченням захоплення цими ідеями стала ухвала Першого З'їзду Українського Студентства, який відбувся в Ужгороді в 1936 році. Такі широкомасштабні представництва патріотично настроєної молоді не були характерні для Буковини і Галичини.

Напередодні Другої світової війни Закарпаттю судилося стати центром українського державотворення. У цей період різко зростає тут вплив ОУН, керівні кадри якої прибувають з-за кордону. Патріотично настроєна молодь отримує можливість у лавах Карпатської Січі стати на захист власної держави.

Джерела та література

1. Субтельний О. Україна: історія / О.Субтельний. – К.: Либідь, 1993. – 718 с.
2. Ириной М.К. История Подкарпатской Руси для народа. / М.К. Ириной. – Ужгород, 1925. – 116 с.
3. Стерчо Петро. Національне відродження Карпатської України. / П.Стерчо // Євген Коновалець та його доба. – Мюнхен: Видання фундації ім. Є.Коновальця, 1974. – С. 187-213.
4. Стерчо Петро. Карпато-українська держава (До історії визвольної боротьби карпатських українців у 1919-1939 рр.) / П.Стерчо. – Торонто: Наукове товариство ім. Т.Шевченка, 1965. – 288с.
5. Свобода. – Ужгород, 1929. – 18 липня.
6. Химинець Юліан. Закарпаття – земля української держави: нотатки з історії Закарпаття / Юліан Химинець. – Ужгород: Карпати, 1991. – 144 с.
7. Божук Ганна. Газети «Свобода» і «Нова свобода» про Августина Волошина / Божук Ганна // Матеріали міжнародної наукової конференції «Карпатська Україна – пролог відродження української держави». – Ужгород, 1994. – С. 70-87.
8. Пробоєм. – Прага. – 1934. – Ч. 7.

9. Свобода. – Ужгород, 1938. – 19 квітня.
10. Плав'юк Микола. Внесок Організації Українських Націоналістів у будівництво Карпатської України / Микола Плав'юк // Матеріали міжнародної наукової конференції «Карпатська Україна-пролог відродження української держави». – Ужгород, 1994. – С. 136-145.
11. ДАЗО, ф.3 (Президія уряду Карпатської України у Хусті. 1938 р.), оп. 1., спр. 13 (Меморандум Української Народної ради в Нижньому Бистрому. 30.12.1938р.).
12. ДАЗО, ф. 2. (Президія земського уряду Підкарпатської Русі в Ужгороді. 1924-1938 рр.), оп. 1, спр. 177 (Переписка з Міністерством Внутрішніх справ, поліційними і окружними урядами про діяльність підозрілих осіб. 29.11.1937 р. – 30.12.1937 р.).
13. ДАЗО, ф. 3 (Президія уряду Карпатської України у Хусті. 1938 р.), оп. 3, спр. 173 (Прохання громадян про прийняття їх на державну роботу і переписка з цього приводу. 3.01.1939 р. – 15.03.1939 р.).
14. Вергеш М. Наш край завжди лишається українським! / М.Вергеш // Наука і суспільство. – 1992. – № 12. – С. 26-29.
15. Вергеш М.М., Задорожний В.С. Карпатська Україна в 1938-1939 рр.: Деякі аспекти соціально-економічного і політичного розвитку/ М.Вергеш // Український історичний журнал. – 1995. – № 2. – С. 42-51.

УДК 94 00.17(=161.2=161.1)№1939-1941)

Т.Карпучіна

УКРАЇНА В ПЛАНАХ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ НА ПОЧАТКУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У статті висвітлено плани іноземних держав стосовно України на початку Другої світової війни.

Ключові слова: Польський еміграційний уряд ,польське підпілля, Організація українських націоналістів.

В статті показані плани іноземних держав України в началі Второй мировой войны.